Georg Friedrich HÄNDEL
(1685 - 1759)
Clori, Tirsi e Fileno
or
Cor fedele in vano speri
HWV 96
(1707)

PRIMA PARTE

Ouverture

1. Aria
TIRSI
Cor fedele, in vano speri
di trovar nel san di Clori
fede eguale alla tua fé.
Tien per vili i suoi pensieri
donna bella che gl'amori
d'un sol vago accoglie in sen.

Recitativo
TIRSI
Povero Tirsi, quanto soffristi di dolor,
quanto di pena, perché dolce catena t'unisse
a quella che paventi infida;
ed or tu soffrirai ch'ella ad altri si doni
e di te rida?
Ma che far ci poss'io, se allor che il labbro mio
vuol contro l'infedel porger l'accusa,
si pente il core e il tradimento scusa?

2. Aria
TIRSI
1. Quell'erbetta che smalta le sponde
d'un rivo, e coll'onde
baciando si sta:
che dice? che fa?
Con più lingue di verde speranza
la bella costanza
spiegando mi va.

2. Bionda vite ch'all'olmo diletta
sì forte, sì stretta
catena formò:
che pensa? che vuò?
Fatto specchio d'ogn'alma costante,
di vivere amante
al cor insegnò.

Georg Friedrich HÄNDEL
(1685 - 1759)
Clori, Tirsi e Fileno
or
Cor fedele in vano speri
HWV 96
(1707)

ELSŐ RÉSZ

Nyitány

1. Ária
TIRSI
Hű szívem, hiába reméled,
hogy Clori szívében
tiédhez hasonló hűségre lelsz.
Dicsőségét nem mérheti
a szép nő, ha szívébe csak egy
férfi szerelmét fogadja.

Recitativo
TIRSI
Szegény Tirsi, mennyi fájdalmat,
s bánatot tűrtél, hogy édes kötelék
fűzhessen e Csalfához,
s most szenvedsz tőle, hogy másokkal
incselkedik, s téged kinevet?
De mit tegyek,
ha szavaim vádolják csak a Hűtlent,
szívem mégis szánja és felmenti őt?

2. Ária
TIRSI
1. Mit mutat, miről mesél
a parton növő zsenge fű,
mely bizton őrzi helyét,
bár hullámok nyaldossák?
Zöld reménysugár ő,
maga
az állhatatosság.

2. Mit gondol, mit remél
az aranysárga szőlőtő,
mely szorosan fonódik
szeretett szilfájára?
Az állhatatos lélek tükre ő,
mely örökké
szeretni tanítja szívünket.

Recitativo
TIRSI
Se il guardo non vaneggia, ecco Clori, che appunto
tutta gioia sen viene per raddoppiarmi le nascenti pene.
Dentro il vicino speco nascondere mi voglio,
testimonio fedel del mio cordoglio.

3. Aria
CLORI
Va col canto lusingando
la sua bella il rosignuolo.
Ma poi quella tra le fronde
sospirando gli risponde,
perché teme affanno e duolo.

Recitativo
CLORI
Dubbia così, o Fileno, d'esser tradita, oh Dio;

risolvere non so di prestar fede all'amor tuo,
benché in amarmi eccede.

FILENO
Ah, crudel pastorella, la cagion non è questa,
onde ostinata sembrarmi vuoi rubella,
né questa è la cagione che le serene tue vaghe puille
volgi a me sì ritrose, ma perché Tirsi tuo così t'impose.

4. Aria
FILENO
Sai perché l'onda del fiume
nega ad altri le sue spume?
perché al mar le destinò.
Così ancor il tuo bel seno
nega al misero Fileno
la merché ch'altrui donò.

Recitativo
CLORI
Vezzoso pastorello, tanto incredulo più,
quanto più bello,
non è quale ti fingi la cagion
che raffrena l'anima alla catena
di cui la più soave il cor non ha;
ma quel dubbio timor
che in sen mi sta.

Recitativo
TIRSI
Ha szemem nem káprázik, Clori jön erre,

derűs szívvel – hogy tovább növelje bánatom.

Elrejtőzöm hát egy közeli barlangban,
bizonyságát keresve gyötrő fájdalmamnak.

3. Ária
CLORI
Énekével édesgeti párját
a fülemüle;
de sóhajtva felel neki
lombokból a kedves –
féli párja hűtlenségét.

Recitativo
CLORI
Így félem én is hűtlenséged, én Istenem, ó Fileno!
Bár elhalmozol rajongásoddal,
nem merek bízni szerelmedben.

FILENO
Ó, Kegyetlen, más oka van annak,
hogy megvonod tőlem kegyeid.
Más oka van annak, hogy szép szemed ragyogását
rejtegeted előlem: Tirsi kéri ezt tőled!

4. Ária
FILENO
Tudod, miért rejti habjait
más folyamoktól a folyó?
A tengernek őrzi őket.
Így tagadja meg kebled is a gyönyört –
mit másoknak szán –
szegény Filenótól.

Recitativo
CLORI
Szép Pásztorom! Minél inkább hitetlenkedsz,
annál jobban szeretlek!
Bár bizonygatod, mégsem ez az ok,
mely visszatartja lelkem a köteléktől,
melynél édesebbet a szív nem ismer;
a kétkedés félelme az,
mely szívemet/lelkemet betölti.

5. Aria
CLORI
Conosco che mi piaci,
so che ti deggio amar,
ma poi se'l voglio far
son tutta affanni.
Comprendo il caro ben
che l'amor tuo mi dà,
ma poi dico: chi sa
che non m'inganni?

Recitativo
FILENO
Dunque sperando in vano, vivrò sempre
infelice al duolo in seno?

CLORI
Consolati, Fileno, che quest'anima mia,
mossa a pietà del vago tuo sembiante,
col nome di pietosa è fatta amante.

FILENO
Ah! che questo non basta
per discacciare, o bella,
quell'intenso dolor che l'alma fiede.

CLORI
Ma che brami di più?

FILENO
Giurami fede!

6. Aria
FILENO
Son come quel nocchiero
che dopo la procella,
in questa parte, in quella,
finché non bacia il lido,
sempre penando va.
E benché men severo
mostra Nettun il ciglio,
la vista di preglio,
finché non giunge al porto,
sempre timor gli dà.

Recitativo
CLORI
S'altra pace non brami,
altro conforto,
eterna fede il cor ti sacra e giura.

5. Ária
CLORI
Érzem, hogy vonzódom hozzád,
érzem, hogy láttatnom kellene szerelmemet,
de amint megmutatnám,
elfog a kétség.
Érzem a szerelmed hevét,
mely felém árad,
de aztán azt kérdezem magamtól: mi biztosít
róla, hogy hozzám hű maradsz?

Recitativo
FILENO
Hiába remélek hát, s boldogtalan élhetem
napjaim szívem nagy bánatára?

CLORI
Vigasztalódj, Filenóm, hisz lelkem
arcod szépségétől felindulva,
szerelmes már, s megkönyörül rajtad.

FILENO
Ah! Ó, szép Leány, nem elég ez,
hogy elűzze a tomboló fájdalmat,
mely szívemet mardossa.

CLORI
De mi többet kívánhatsz tőlem?

FILENO
Esküdj hűséget!

6. Ária
FILENO
Olyan vagyok, mint a kormányos,
ki nagy vihart túlélve
csak küszködve halad;
ide s oda vetődik hajójával,
míg partot ér.
S jóllehet Neptunusz
most kegyesebb arcát mutatja,
a veszély emléke
félelemmel tölt el,
míg partot nem érek.

Recitativo
CLORI
Ha más nem hoz lelkednek békét és vigaszt,
hát örök hűséget esküszöm,
s örökre neked szentelem szívem!

TIRSI
Non voglio più ascoltarti, empia spergiura!

FILENO
Eccomi giunto al lido, eccomi in porto!

CLORI
Resta sol che a vicenda sian regolati i nostri fidi amori,
e che, sempre costante, amor Fileno corrisponda a Clori.

FILENO
Della pura costanza, che scorterà in amarti ogni opra
mia, vuò che il tuo stesso cor giudice sia.

7. Duetto
CLORI
Scherzano sul tuo volto
la grazie vezzosette a mille a mille.

FILENO
Ridono sul tuo labbro
i pargoletti amori a mille a mille.

CLORI/FILENO
Da quegli ostri e quel cinabro,
ch'hanno il bel del ciel accolto,
econo d'ogni stella / spuntan dai rai del sol
care faville, a mille a mille.

SECONDA PARTE

8. Duetto
CLORI
Fermati!

TIRSI
No, crudel!

CLORI
Son Clori, a son fedel.

TIRSI
Sei Clori infida.
Lasciami!

CLORI
Pria morir!

TIRSI
Nem akarom tovább hallgatni e gaz, hűtlen nőszemélyt!

FILENO
Ó, látom már a partot, ó, révbe érek már!

CLORI
Kölcsönös szerelmünk zálogaként

Fileno is esküdjön hát örök hűséget Clorinak!

FILENO
Szíved legyen tanúja állhatatos elhatározásomnak:
örökké csak téged óhajtlak szeretni!

7. Duett
CLORI
Arcod kecses vonásain
ezer sugár tündököl!

FILENO
Ajkaid ezerszámra ontják
a nevető, szerelmes szavakat!

CLORI/FILENO
Orcád bíbora, ajkaid tüze
– melyek az ég minden szépségét rejtik –,
csillagok fényét, s a nap sugarát tükrözik
– ezerszámra.

MÁSODIK RÉSZ

8. Duett
CLORI
Állj meg!

TIRSI
Nem, Kegyetlen!

CLORI
Clori vagyok, a Hűséges!

TIRSI
Clori vagy, a Hűtlen.
Hagyj engem!

CLORI
Inkább meghalok.

TIRSI
Non posso più soffrir.

CLORI
Vuoi che m'uccida?

Recitativo
TIRSI
Creder d'un angue al sibilo fatale,
o dell'onda incostante al rauco suono,
empia, dimmi, che vale?

O ver che giova lo sguardo volger di Medusa
al volto, se non perché abbia il core mortal
periglio entro
del seno accolto? Lascia
che a soffrir vada di mia tradita
fé l'aspro tormento,
senza che più mi accori la vicina
empietà d'infido accento.

9. Aria
TIRSI
Tra le fere la fera più cuda

di fé meno ignuda
per me non sarà.
E quest'alma di Stige alla riva
più sfinge lasciva
trovar non potrà.

Recitativo
CLORI
Tirsi, mio caro Tirsi, ah! se non vuoi da ferro
micidial
vedermi estinta, credimi, e sappi, che tu solo
puoi di quest'anima mia regger l'impero;
credimi ch' il pensiero non vanta fuor di te
pensier più degno;
e se a me più non credi, perché sdegno tu celi,

credilo a' miei sospiri, alle lacrime, oh Dio!

che spargo a torto,
e ti diran fedeli che Tirsi

è la mia pace e il mio conforto.

TIRSI
Nem bírom tovább a szenvedést!

CLORI
Kívánod, hogy kioltsam életem?

Recitativo
TIRSI
Mi haszna hinni, ó Kegyetlen,
a végzetes kígyó sziszegésének
vagy a nyughatatlan hullám csapdosó
morajának?
Ó, mi értelme Medúza arcát kémlelni
pillantásommal, hacsak nem azért, hogy
szívem halálos mérget
fogadjon kebelébe? Hagyd hát,
hogy csalárdságod elől elmenekülhessek
keserű fájdalmamban,
hogy hűtlen szavaid kegyetlensége
ne gyötörhessen tovább!

9. Ária
TIRSI
Így hátrahagyhatom a vadak
legkegyetlenebbikét,
ki irántam
a hűség morzsáját sem tanúsítja;
s kihez fogható csalfa,
ledér nőszemélyt
az Alvilágban sem találna lelkem.

Recitativo
CLORI
Tirsim, Ó kedves Tirsim! Ha nem akarod
halálos vastól
kioltva látni életem, hidd és tudd, lelkem
birodalmában csak Te uralkodol!
Higgy nekem, hogy gondolataim
Nálad méltóbb tárgyat nem találnának soha.
S ha nekem nem is hiszel, mert haragod
elvakít,
higgy hát sóhajaimnak s könnyeimnek, ó
Istenem,
melyeket keservesen hullajtok,
s melyek hűen mutatják Neked, hogy csak
Tirsi
hoz enyhülést bánatomra, csak Tirsi a
vigaszom!

10. Aria
CLORI
Barbaro, tu non credi,
crudel, tu non ti fidi,
squarcia col ferro il sen,
e osserva il core!
Che ancor che tu lo fiedi,
e ancor che tu l'uccidi,
dirà che a Trisi visse,
a Tirsi muore.

Recitativo
TIRSI
Pur cederti mi è forza anco
a dispetto della ragione offesa,
tanto arbitra si è resa
dell'alma mia la tua beltà fastosa,

che vuol per tuo trofeo e mio doppio tormento,
che oda, veggia e non creda il tradimento.

CLORI
T'inganni, ahi! sì, t'inganni; quelle note
amorose, che poco anzi ascoltasti scioglier dal
labbro mio col pastorel Fileno,
furo sembianze ascose d'uno scherzo gentil
che uscì dal seno. Così, mentre io già lieta
ritorno alle mie belle
candide pecorelle, sappi, e serva di regola al
tuo core, che di donna l'amore
è come un stral di dotta man scoccato,
che con destrezza vaga un seno addita,
e un altro poi n'impiaga.

11. Aria
CLORI
Amo Tirsi, ed a Fileno
creder fo d'essergli amante.
Quest' è gloria del mio seno
saper fingersi fedele
a chi nega esser costante.

Recitativo
FILENO
Va, fidati a promessa, a giuramenti,
a voti di semplice donzella!
Or che faranno là, nell'ampie cittadi,
quelle che,
ammaestrate dall'esempio e dall'arte,
hanno per uso nel cor di fé digiuno allettar
mille

10. Ária
CLORI
Te gaz, nem hiszel nekem?!
Kegyetlen, nem bízol bennem?!
Nyisd fel hát vassal keblemet,
és vizsgáld meg szívem;
mely még akkor is, mikor leteríted,
még akkor is, mikor keresztüldöföd,
azt mondja majd, hogy Tirsiért élt,
s Tirsiért hal!

Recitativo
TIRSI
Jóllehet eszemmel tudom, hogy megcsaltál,
mégis minden erőmre szükségem van,
hogy elszakadhassak Tőled,
- vakító szépséged annyira foglyul ejtette lelkemet –,
s így győzelmedre, s kínjaim tetézésére,
bár szívem hallja, s látja, mégsem hiszi a megcsalást.

CLORI
Tévedsz, ó tévedsz; a szerelmes ígéretek,
melyeket kevéssel ezelőtt hallhattál ajkaimról
- míg Filenóval beszéltem –,
csak szívből jövő ártatlan, cinkos tréfa részei voltak. Így, miközben örvendve visszatérek szépséges,
fehér báránykáimhoz, tudd, s vésd szívedbe,
hogy egy nő szerelme olyan,
mint egy biztos kézzel kilőtt nyílvessző:
egy szív felé irányul, de közben fortéllyal magába bolondít egy másikat is.

11. Ária
CLORI
Tirsit szeretem,
s Fileno szeretőjének tettetem magam.
Szívem dicsősége ebben rejlik:
hűséget sugallok annak,
ki (maga) hűséget fogadni nem akar.

Recitativo
FILENO
Lám, csak menj, és higgy az egyszerű lányka ígéreteinek, esküinek, fogadkozásainak!
Mit tehetnek akkor a nagyvárosi hölgyek
a példán felbuzdulva,
s felvértezve a csábítás tudományával?
Az hát a szokás, hogy ezerszámra csábítják a hűségre

e non amarne alcuno?

12. Aria
FILENO
Povera fedeltà, quanto sei rara!

Pur non v'è donna che dica
di tenerti per nemica,
non v'è amante che non chiami
la sua fé candida e chiara.

Recitativo
TIRSI
Non ti stupir, Fileno, che simile al tuo duolo
è il duol mio; sentii poco anzi anch'io ciò
che promise a te Clori infedele,
pur le sue querele, le lagrime e i sospiri,
i languidetti accenti, han forza d'usurparsi
la tirannia de'miseri viventi.

13. Aria
TIRSI
Un sospiretto d'un labbro pallido,
un dolce sguardo di ciglio languido,
spesso incatenano gli Ercoli ancor.
Un'aura flebile di bocca amabile,
un moto supplice di seno candido,
ammollir possono di selce un cor.

Recitativo
FILENO
Tirsi, amico e compagno,
già che tanto si avanza l'incostante desio di
sesso imbelle, scacciam da noi gelosa cura,

e il core sia servo del capriccio e non d'amore.

14. Aria
FILENO
Come la rondinella dall'Egitto,
benché offesa, ritorna al nido antico,
così questo mio cor, benché trafitto,
torna di Clori bella al seno amico.

Recitativo
CLORI
Così, felici e avventurosi amanti,

dal bel cielo d'amore temer mai non potete

tempesta di sospir, nembo di pianti.

éhes férfit, s mégsem szeretnek igazán egyet sem?

12. Ária
FILENO
Szegény Hűség, mily ritkán találkozhatunk Veled!
Bár egyik nő sem nevez
ellenségének,
minden szerető állítja – csalfán –,
hogy ő hűséges, s makulátlan.

Recitativo
TIRSI
Ne csodálkozz, Fileno, hogy tiédhez
hasonlatos bánatom – én is hallottam az imént,
mit a hűtlen Clori ígért Neked.
Panaszai, könnyei, sóhajai, elakadó szavai
mégis elérik, hogy győzedelmeskedhessen
a rá vágyakozók felett.

13. Ária
TIRSI
Sápadt ajkak suttogása,
vágyakozó tekintet, s egy édes pillantás
Herculest is gúzsba kötné.
Szeretnivaló száj lágy sóhaja,
fehér kebel esdeklő könyörgése
egy kőszívet is meglágyítana.

Recitativo
FILENO
Tirsi, sorstársam s barátom!
Tudván, hogy a női vágya ily csapongó,
űzzük ki szívünkből a féltékenységet, s ne a szerelemnek,
hanem a múló szenvedélynek éljünk!

14. Ária
FILENO
Mint a fecske, mely – megsérülve bár, de –
visszatér Egyiptomból régi fészkéhez,
úgy szívem is – bár átdöfött –,
visszatér a szép Clori ismerős kebelére.

Recitativo
CLORI
Így aztán szerencsés s szenvedélyre éhes Szeretőim nem
kell többé attól félnetek, hogy szerelmem szépséges ege
sóhajok viharát s könnyek záporát zúdítja majd Reátok.

TIRSI
Gradita pastorella, mentre la tua lusinga a suo piacere il nostro arbitrio regge,
d'uopo è seguir necessità per legge.

FILENO
Pari consiglio ho nel mio core impresso,
perché oggi di Cupido devesi far appunto
quel che si fa del vago sole adorno,
miracolo finché splende e ci dà il giorno.

15. Terzetto
CLORI/TIRSI/FILENO
Vivere e non amar,
amare e non languir,
languire e non penar,
possibile non è.
Benché incostante ancor,
speri l'amante cor,
tradito dal pensier
di riportar mercé.

TIRSI
Kedves Pásztorlány, bár hízelgéseddel
kényedre-kedvedre uralkodsz felettünk,
a szükségből kell erényt kovácsolnunk.

FILENO
Szívemből szóltál, Tirsi!
Cupidót kell hát ma úgy ünnepelnünk,
mint a sugárzó napot, mely fényét árasztja
ránk, s csodát tesz velünk minden nap.

15. Tercett
CLORI/TIRSI/FILENO
Élni és nem szeretni,
szeretni és nem epekedni,
epekedni és nem szenvedni
nem lehet.
Bár félve csak,
de remél a szerelmes szív
– megtévesztve a vágytól,
hogy szerelme viszonzásra talál.

Jekl Ágnes fordítása